

PIRJO HASSINEN

TOISELLA
TAVALLA
ONNELLINEN

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Copyright © Pirjo Hassinen ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

ISBN 978-951-1-40836-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

En halua rakkauttasi, ellet tiedä, että olen vastenmielinen,
ja rakasta minua, vaikka tiedät sen.

Georges Bataille

S opiihan, että puhun tässä tunnustuksessa sinusta niin kuin muistakin, yksikön kolmannessa persoonassa: ”hän sanoi, hän istui”. Se voi tuntua oudolta, mutta en kerro tapahtumista yksinomaan sinulle ja sinua varten, niin kuin varmaan arvaatkin. Sinun lisäksesi on toinenkin, jonka kuuluu saada tietää.

Minulle aloittaminen on aina ollut helppoa. Minä en ole niitä ihmisiä, jotka jähmettyvät käytävillä ennen kokoussaleihin tai luokkahuoneisiin astumista – ja moni meistä työkseen esiintyvistä jähmettyy. Sen lamaanuksen, joka johtuu odottavien ihmisten minuuksien *räikeydestä*, oppii vuosien mittaan kätkemään tarkkailevilta silmiltä. Joillekin kollegoille on kehittynyt siihen konsteja, kuten ylimääräinen puuhakkuus, rivakka päällysvaatteiden riisuminen tai mekaaninen hymy, joka suunnataan päiden yli sinne, missä kukaan ei istu. Minä olen aina tullut sisään ilolla, uteliaana ja itsevarmana. En ole tarvinnut temppuja, joilla monet psyykkaavat itseään: kuvittele, että nuo muut ovat alasti tai haluavat sinulle vain hyvää – sehän ei edes pidä paikkaansa. Minä olen aina osannut tulla muiden eteen käynnistämään toiminnan luontevasti kuin hengittäisin.

Taisin käyttää sanaa ”räikeä”. Odottavien minuuksien räikeys. Nyt minäkin tunnen sen. Ehkä se johtuu pakosta, sillä tämä ei enää ole aivan vapaaehtoista, niin kuin kokouksiin ja opiskelijoi-

den eteen astuminen lopulta on. Se, että tunnustamisen pakko johtuu lopulta vain minusta itsestäni, sisäisestä halusta muuttua, ei vähennä pakon ankaruutta.

Sinä et ole fyysisesti läsnä ensimmäisessä kuvassa, kertomuksen lähtölaukauksessa. Ja vaikka puhun kertomuksesta, en keksi omasta päästäni mitään. En edes sitä joutavanpäiväistä särkyä kantapäässä, koska sillä oli lopulta iso merkitys, ehkä jopa ratkaiseva. Jos sitä kipua ei olisi tuntunut – aivan kuin olisin astunut nasaan – olisin jatkanut matkaani kadulla paljon pidemmälle.

Nyt minä joudun jättämään sinut. Sinä olet tästä eteenpäin ”hän”, yksi muiden joukossa. Pian sinä siihen totut.

Sinä marraskuisena iltapäivänä olin lähtenyt töistä bussilla keskustaan. Jatkaisin tehtäviäni iltalukiossa käytyäni ensin kultasepäntoimikassassa. Minulla oli mielessä eräs sinisellä sametilla vuorattu, säihkyvä näyteikkuna keskustaa halkovan pääkadun toisessa päässä. Olimme kerran miesystäväni Y:n kanssa pysähtyneet sen eteen, sattumoisin, niin kuin nyt kadulla välillä seisahdellaan. Y oli selannut kännykkäänsä ja etsinyt ylistettyä uutta pizzapaikkaa, sen napolilaista kiviuniä. Olin sillä aikaa katsellut sormuksia, joita oli aseteltu samettikankaan viiltoihin rinnakkain niin että suurempi ja pienempi rinkula muodostivat parin. ”Hyvää ystävänpäivää”, hopealla oli kirjailtu huolellisesti draperattuun plyysisamettiin.

Oliko minussa silloin herännyt mikään, ripaus kaipausta, selittämätön hellänromanttinen toive? Lupasin olla rehellinen: ei herännyt. Muistan ajatelleeni, miten minua ärsytti naisten sormuksen ahtaaksi kuristettu aukko, aivan kuin myymälä olisi päättänyt parittaa aneemisen linnanheidon ja paksusormisen merimiehen, jonka kourat olivat levinneet lapioiksi köysien käsittelystä – jotta sellaista. Sukupuolittamismielessä ärsyttävää, mutta eroottiselta katsannolta ei, ja sen takia olin mielessäni valinnut sen liikkeen, ja koska minulla sattui olemaan aikaa.

Plantaarifaskiitti. Se oli kantapääkipuni lääketieteellinen nimi, ja se voimistui joka hetki. Oli pakko hidastaa. Olin pysähtynyt R-kioskin kohdalle, lehdettömän lehmuksen luokse, jonka runkoa kiersi lakattu puupenkki kuin auringon kehrä. Jos olisin ollut Y:n kanssa, hän olisi istuttanut minut penkille odottamaan ja kaivannut kännykän googlatukseen sillä kivun syytä, niin hän teki aina, kun mieleen nousi kysymys. Se oli yksi ärsytyksen aihe hänessä, ei ainoa mutta toistuva. Minä en istuutunut vaan siirryin muiden jalankulkijoiden tieltä lähelle seinää. Olin katselevinani liikennettä vaikka tutkiskelinkin vain oman kehoni tuntoja.

Viistosti kadun toisella puolella oli sielläkin kultasepäntiike. Ikuisuus sitten opiskelujen alkuvuosina olin ostanut sieltä ohuen kultaketjun, jonka punnuksena oli ollut pienen pieni pullea sydän. En ollut koskaan nähnyt Saran pitävän sitä kaulallaan, hän oli silloin jo tavannut tulevan miehensä ja päässyt käsiksi tyylikäämpiin koruihin.

Kun lähdin ontumaan kadun yli, en varsinaisesti ajatellut hämärtävän illan kauneutta, mutta kun nyt muistelen sitä, aikaisin laskeutuvassa kaupunkipimeydessä oli jotain turvallista ja intensiivistä. Ajoin ylittäessäni mietin luultavasti vain sitä, että sen yhden hyljeksityn ja halvan ketjun takia olin tuominnut myymälän kultarihkamaa kaupittelevaksi sekundaputiikiksi. Se sai kumminkin nyt kelvata, sillä olin päättänyt puhdistuttaa kellon ja hankkia siihen uuden rannekkeen Y:n syntymäpäivälahjaksi.

Todellisuudessa mikään ei hidastunut, ei sillä hetkellä. Mutta tunnustuksen takia ajan täytyy antaa jähmettyä, kulkea kuin kahlattaisiin vyötäisiin asti vedessä. Kengänpohjani muistavat yhä röpelöisen, matalan kiviportaana, jolle astuttiin ennen myymälän ovenkahvaan tarttumista; metallinen, pystysuora kahva oli keskeltä hioutunut kiiltäväksi kuin messinkinen torvisoitin. ”Pull” luki sen vieressä toiveikkaasti, turisteja varten, ja vilkkaita ke-

siä... Nyt minua puristaa hartioista, kun kertomuksen eteneminen viskaa minut tapahtumiin, joista en ennen tätä ole puhunut muille kuin viranomaisille.

Astuin siis tuulikaappiin, sen karkeakarvaiselle kokolattiamatolle ja tunsin hajun, joka muistutti märkää koiraa ja saappaiden vuoria. Kahvikin tuoksui, liikkeen henkilökunta oli juuri keittänyt takahuoneessa kahvit omalle väelle.

Tuulikaapin sisempi ovi oli kiinni. Minusta tuntui rasittavalta alkaa vetää sitä auki, ehkä siksi, että olin portaalle noustessani varannut kipeälle kantapäälle. Olin niin täynnä tuntemuksia, etten älynnyt ihmetellä liikesarjoja myymälän puolella, sitä miten kolme ihmistä tiskin takana kuin imastiin nipuksi ja neljäs heijaantui edestakaisin seinävitriinien luona kuin joku olisi kelannut videokuvaa eteen ja taakse. Sain raskaan oven auki. Eestaasheiluja käännähti minuun päin. Hänellä oli puukko. Toisessa kädessä muovikassi, harmaa S-marketin muovikassi, jota hän hansikoidulla kädellään roikotti toisesta kahvasta.

Äkkiä mies singahti minua kohti, ja minä ulahdin. En edes tajunnut liikkuneeni samalla kun päästelin ääntä, joka ei vielä ker-tonut muusta kuin yllätyksestä. Väistimme toisiamme samaan suuntaan, hullusti kuin toisinaan poskisuudelmassa, kun kasvot tökkäivät nenistä ja sosiaalisesti tarkka koreografia menee metsään. Puukko lipesi miehen liian suuren nahkahanskan otteesta, ja kun hän yritti tavoittaa sitä ilmasta, niin kuin napataan juomalasia joka tippuu astiakaapista, miesmyyjä tiskin takaa ehti lähteä liikkeelle. Ryöstäjä ei päässyt minun ohitseni! Puukon metalli kimmahti kaiuttomasti lattiaan, ja sitten tapahtui se, mikä pelasti kauppiaan saaliin mutta ei minua.

Päästäkseen pakoon ryöstäjä työnsi minut naamasta kiinni pitäen tieltään. Hän painoi otsasta ja poskiluista, niin että kaadu-in maahan. Kaatuessani tarrasin ryöstäjän muovikassiin, joka

repsi, ja vitriinistä kahmittu saalis kilisi lattialle. Sitten varas oli poissa. En voi kertoa, mitä sillä hetkellä tunsin maassa selälläni, katsoin vain myyjiä, jotka hyökkäsivät keräämään helminauhoja ja kaulariipuksia ja rannerenkaita, joista yksi paksu vieri lattialla vongertaen patterin alle. He kahmivat omaisuuttaan kokoon edes vilkaisematta minuun. Sitten miesmyyjä, liikkeen omistaja, pitkä ja vähän kumara kuusikymppinen, harppasi tuulikaappiin ja kurkki lasin läpi ulos samalla kun lukitsi oven, aivan kuin varas olisi keskellä myöhäisiltapäivän ruuhkaa tohtinut palata rikospaikalle.

Totta kai minut autettiin pystyyn ja nostettiin rinkiin päivittelemään. Ei, luita ei ollut poikki. Kahvi tuoksui, se haisi voimallisena merkinä siitä, että kaikki oli taas hyvin, kaikki oli järjestynyt.

Mutta minä en järjestynyt. Kovan, torjuvan käden tuntu ei kadonnut kasvoiltani. Sen tunnun alta väistyivät kaikki seuraavien minuuttien kuvat: ikkunan takaa päällistelevä pariskunta, käsiini kiikutettu kahvimuki, hiuksiaan taakse sukiva kultaseppä, joka näytti meille miten hänen työkätensä tärisi.

– Ei poliisille kannata, ei kannata, mies toisteli, kun nuorempi nainen siveli hänen olkapäätänsä. Minä itse olin vuosien takana, kaukana, ja uskoin, että juuri herännyt muisto haihtuu, että se piinaisi mieltä vain kahvin hörppimisen ajan. Kaikki oli hyvin, korut saatu takaisin. Ei poliisia tähän... kun ei mitään ollut lopulta sattunutkaan. Minut saateltiin tiskin ääreen, nuori nainen piti kiinni olkapäästäni ja otti tyhjän mukin vastaan.

Rannekkeen kelloon saisin ilmaiseksi, se olisi selvä. Ja kellon puhdistuksen vielä päälle, kyllä kyllä, sehän olisi vähintä mitä voitiin tehdä; olinhan silpaissut muovikassin rosvon kädestä. Kaivoin kellon laukustani ja laskin sen kultasepän eteen tiskille. Keski-ikäinen nainen, luultavasti omistajan vaimo, oli soittanut

jollekin, ja samalla kun minä valikoin Y:n lahjaan sopivaa ranneketta, näin peilin kautta, kuinka puhelimeen puhuva nainen pinnisteli itkunsa kanssa.

– Vacheron Constantin, kultaseppä sanoi äänellä, jota en osannut sillä hetkellä tulkita.

– Näytä, nuori nainen sanoi ja kurkisti kelloa. Siinä oli Y:n isän jäljiltä vanha, ruskea ranneke. Osoitin kiiltävää, liskonnahtavaa ranneketta ja tajusin, etten kykenisi palaamaan töihin: minun oli päästävä pysäyttämään ne ajatukset, jotka otsasta tuuppaava käsi oli survonut kallonni sisään.

Kun täysin unohduksiin painettu tapahtuma palautuu mieleen, aluksi se vain hölmistyttää. Se on pelkkä kuva, joka ei juuri elä. Sitten se alkaa pyristellä vimmaisesti kuin munasta kuoriutuva linnunpoikanen. Ilmaisen sen näin köyhästi, koska olen unohtanut, miltä se muiston silmien eteen lävähtämisen hetki tuntui. Kun havahtuu muistamaan, mitään kerros kerrokselta sanoiksi kuorittavaa prosessia ei ole, on vain lopputulos. Järkytys ja häpeä.

YKSIN ASUMISEN PARAS puoli on se, että saa asua yksin. Saa maata sohvalta liikahtamatta, eikä kukaan tule kysymään: mikä sinulla on.

Oliko mahdollista, etten ollut koskaan painanut kämmentä otsaluuta vasten siten että silmät peittyivät, täsmälleen niin kuin koruvaras oli tehnyt? Oma käsi ei tietenkään ollut yhtä kovakourainen kuin toisen ihmisen, mutta silti. Miten tietynlainen kosketus saattoi olla kuin ajan kerrosten läpi työnnetty koukku, joka kiskaisee esiin jo näkymättömäksi muuttunutta... niin, mitä? Moskaa?

Minut oli työnnetty otsasta ulos siitä autosta.

Samantekevää, kumpi niistä kahdesta takapenkkiäisestä sen teki, minulle merkitsivät vain Sara, ja kolmas takapenkin poika. Autossa olleiden poikien nimet ovat kadonneet, tai ne on siivottu muistista, ihan niin kuin Sara on varmasti unohtanut koko illan. Ainakin hän oli ollut vielä enemmän kännissä kuin minä, vaikka pullot olivat kiertäneet kuskia lukuun ottamatta yhtä pakottavaan tahtiin niin takana kuin edessä.

Ennen kuin kerron mitä tapahtui sinä iltana elokuussa 1995, juuri ennen lukion toisen luokan alkua, on sanottava, etten ole minkään sortin nostalgikko. Minua ei hurmata aloittamalla tarina maalaillen: oli kesän kuumien päivien jatkosodan aikana vuonna 1942... Tiedän kyllä mitä tarinoihin, elokuvaan ja kirjoihin sukeltavan kuuluisi tuntea: kun kertomuksen tapahtumista on tarpeeksi pitkä aika, kuulijan kuuluu laskeutua eläytymisen hisillä jonnekin, missä kaikki on tuoksuvampaa, makeampaa, kirkaampaa ja liikuttavampaa kuin elämä oli vaikkapa neljä päivää sitten. Vaikka sota-ajan tytöllä olisi ollut jalassaan narukengät ja yllään risainen mekko ja sen alla vanhoista lakanoista revitty alkeellinen, pahalta haiseva kuukautissuoja, hänen olemuksessaan on loputtoman mielenkiinnon ainekset. Hänen nuoruutensa on näppylätön, hietön, ihottumaton, eikä hänellä ainakaan ole täitä. Kun katsomme Y:n kanssa elokuvia tai Netflixiä, näen että Y heittäytyy. Minäkin heittäydyn, mutta maadoitettuna kulloiseenkin hetkeen, sohvalle hänen viereensä. Heittäydyn peliin, Y heittäytyy vietäväksi.

Siksi voin sanoa täysin rehellisesti: en vaihtaisi yhtä nykyhetken minuuttia kokonaiseen iltaan elokuussa 1995. En, vaikkohan ole sen illan jälkeen ollut koskaan yhtä onnellinen kuin silloin. Yhtä innoissani ja yhtä tajuttoman rakastunut. Kerron siitä illasta, mutta se ei ole nostalgiaa eikä illan ainutkertaisten tunteusten kohottamista minkäänlaiseksi nykyisen elämäni vertailu-

kohdaksi. Koruvaras vain tönäisi minut kasvatusten nuoruudenkokemukseni kanssa kuin olisi paiskannut minut vasten peiliä.

Ihmeellisintä on, että olin onnistunut unohtamaan Saran ilmeen sinä iltana. Parhaan ystäväni petoksen. Olin onnistunut siinä niin täydellisesti, etten ollut koskaan edes odottanut häneltä anteeksipyyntöä. En ollut unohtanut hänen petostaan siksi, että petos olisi ollut mitätön, vaan siksi, että se oli anteeksiantamaton.

SARA JA MINÄ olemme niitä, joita myöhemmin, yliopistoon mentyämme, sanottiin maalaisiksi. Päästäksemme maakunnan pääkaupunkiin meidän oli aikoinaan pitänyt nousta linja-autoon, ja pitkään ennen määränpäätä – kaupungin rautatieasemaa, jonka kupeessa linja-autoseisakkeet levisivät kuin harottava kampa viineri – jouduimme tuijottelemaan tienposkia, jotka ryöppysivät vesakkoa, puupeltoja ja soistuvien lampien lintulehahteisia partaita. Linja-autossa vietetty aika ei ollut tuskastuttavan pitkä, mutta penkissä istuva mittasikin matkaa vilisevinä etäisyyksinä eikä minuutteina. Istuimme Saran kanssa vierekkäin, ja vaikkamme puhuneet, kumpikin tunsi jonkinlaista kiukkua: meitä molempia kyllästyttivät ne puunrunkojen loputtomat 3D-seinämät, marjamättäät ja päätieltä syvälle metsän nieluun puikkaavat metsäautotiet. Peltotilkut, joilla traktorit kiskoivat mullasta pennosia elannoksi niille oikeille maalaisille. Lausuimme kyllä mielipiteemme, kun jaksaminen nyrjähti välillä tympääntyneisyyden puolelle: ”vittu tää on niin perseestä”. Siinä puuskahduksessa oli kaikki. Sellaisena luonto meille näyttäytyi vuodenajasta ja vuodesta toiseen.

Eräällä kaupunkireissulla sitten törmäsimme niihin poikiin.

Kaikkien kaupunkireissujen tarkoitusahan oli sama: me halusimme tulla nähdyiksi. Olimme seitsemäntoistavuotiaita ja

piinallisen tietoisia hokemasta, että siinä iässä tyttö on kau-
neimmillaan. Saralla oli ollut kaksi vuotta aiemmin yläasteel-
la poikaystävä, kymppiluokalle jättäytynyt epämiellyttävä tyyppi,
mutta minä olin vielä rakkauden ja seksin suhteen täysin
osaton. Niihin aikoihin tunsin itseni juoksijaksi, joka ei tajua jo
ylittäneensä maaliviivan vaan pinkoo tosissaan ylimääräistä rata-
kierrosta yleisön pilkkanaurun säestyksellä.

Matkan kaupunkiin oli määrä olla kesän viimeinen ennen
koulun alkua. Elokuu alkoi minun mielessäni olla jo tulehtu-
neen kypsä. Meidän oli Saran kanssa tarkoitus ehtiä illalla elo-
kuvan jälkeen viimeiseen linja-autoon, joka lähtisi kohti kotia ja
syksyn ikävää kello 22.50. Mutta sitä ennen edessä olisi kokonai-
nen päivä.

Tunsinko minä itseni koskaan vapautuneeksi siinä kaupun-
gissa, joka sattui olemaan kotia lähimpänä? Siellä puhuttiin kyl-
lä samaa murretta kuin meillä kotona vanhempien ja veljen ja
koulukaverien kanssa, mutta minulle kaupunki jäi silti vieraak-
si. Eikä mitenkään sykhdyttävästi, vaan kaunaisella tavalla. Sil-
lä siinä kaupungissa oli vieras nuoriso, isoja hallintorakennuksia,
joiden hienoja saleja ja marmoriportaikkoja ei osannut edes ku-
vitella, ja vaatekauppoja, joihin kesätyömarkkani hupenivat ihan
liian äkkiä. Sen kaduilla kulki niin kauniita tyttöjä että itsetunto-
ni luhistui. Se ihminen, jollaisena olin näyttäytynyt peilissä ko-
toa lähtiessäni, liukeni ja hävisi näyteikkunoiden kuvajaisiin. Sara
piti siinä paremmin puolensa: hän oli yhtä nätti ja heleä kuin ko-
tona. Sitä sanaa äitini käytti katsoessaan Saraa: kylläpä sinä Sara
näytät heleältä kuin Katri Helena nuorena. En kehtaa sanoa, mitä
adjektiiveja olisin halunnut kuulla itsestäni lausuttavan, sillä toi-
veet sulivat häpeän happoon joka kerta, kun tamppasin kaupun-
gin keskustan katuja. Tunteeni ja odotukseni romahtelivat mah-
tipontisista korkeuksistaan kuin kuuden vuoden päästä World

Trade Centerin pilvenpiirtäjät. Käytän tällaisia vertauksia tarkoituksella, sillä juuri niin liikuttavaa on nuoren ihmisen päänsisäisen puhe.

Aluksi ne pojat eivät näyttäneet mitenkään erityisiltä. Mutta kuka nyt näyttääkään elokuisen myöhäisiltapäivän jyrkässä valossa rantanurmikolla, kun aurinko on juuri vetäytynyt pilveen ja järveltä nousee sadetta ennustava tuuli, joka tuivertaa hiukset naurettavasti naamalle ja panee kaivelemaan laukusta takkia ylle. Minulla oli farkkutakki, jossa oli krominiittejä ja kukkakuvioita. Puin sen ylleni. Kun katsoin Saraa, huomasin miten hänen käsi- varsiensa iho oli noussut kananlihalle.

– Kato.

Poikia oli viisi. Yksi palaili vedestä liian kireissä uimahousuis- sa, jalat upottavassa hiekassa siksakaten, muut neljä istuksivat nurmella farkut jalassa. Heillä oli kaljakasseja, ja kaikki näyttivät olevan päissään. Tajusin kyllä, ketä Sara tarkoitti, mutta en minä häntä ehtinyt katsella. Sillä ulommaisena, vähän muista erillään, loikoi kyynärvarsiensa varassa yksi, josta en saanut silmiäni irti. Hänellä oli syvälle vedetty lippalakki, jonka alta hän katseli jär- velle, ei mitään erityistä, ei varmaankaan ketään uivaa naista, ei sillä zeniläisen tyynellä jumal’ilmeellä. Hyvin hitaasti hän kohotti oluttölkin huulilleen, siemaisi siitä, ja kun hän liikahti kohentaak- seen puolimakaavaa asentiaan, hänen valkoisen, hihattomaksi revityn t-paitansa alla kiristyi pallealihäs. Jossain taideteoksessa saattaa hyvinkin olla tavoitettuna nuoren miehen kaulan, rinnan ja vatsan jäntevä kaari, sen käsittämättömän pehmeäpiirteinen kovuus, ja jos nyt – koruvarkaan kohtalokkaan tönäisyn jälkeen – näkisin sellaisen kuvan näyttelyssä, siirtyisin eteenpäin.

Istuuduimme muutaman metrin päähän pojista tällä kaupun- gin ykkösuimarannalla, jonka nurmikolla olimme ennenkin käy- neet Saran kanssa syömässä perunalastuja, näkymässä muille ja

vilkuilemassa poikia ja miehiä, jollaisia ei hiljenevällä kotipaikkakunnalla liikkunut. Sara oli erikoistunut miesten kroppien arviointiin. Hän bongaili estoitta lihaksia ja etumuksia – joista hänellä olikin jo omaa kokemusta.

Joskus tunne tulee ennen havaintoa. Juuri niin minulle tapahtui. Tajusin: rakastuminen oli ollut odottamassa minua siinä nurmella, se oli jo ollut levitettyä tuon lippalakkisen pojan alle ja minun alleni kuin niinimatto. Rakastuminen oli lennähtänyt tälle uimarannalle odottamaan minua niin kuin kaikkein kauheimmat liikenneonnettomuudet odottavat maantiellä kaarteiden takana juuri tiettyä autoa ja siinä matkustavia ihmisiä. Survoin perunastuja suuhuni enkä kuunnellut, mitä Sara sanoi. Hän hermostui – mutta vain lempeästi koska itse oli uimahousupojan pinnan lumoissa – ja sieppasi kangaskassini etsiäkseen sieltä litran pullon, johon olin kotoa lähtiessä sekoittanut vodkaa limsan sekaan.

Sitten uikkaripoika alkoi pukea. Muut tarttuivat pussikaljakasseihin ja ponnistautuivat ylös, nauraa hörähtelivät ja kiroilivat: ensimmäiset sadepisarat putoilivat keveästi maahan. Lippalakkipäinen kohottautui hänkin, rutisti tyhjän kaljatölkin ja pudotti sen kädestään. Saran käsi jäi pullonkorkille. ”Voi perkele”, hän sanoi ohuesti. Emme katsoneet toisiimme, istuimme vain risti-istunnassa kuin suolapatsaat.

Tiesin, miltä Sarasta tuntui, sillä sitä samaa häpeänkaltaista oli minussakin: ei kelvattu. Haistaan lehmänpaskalle ja varmaan näyttetiinkin noista siltä. Mutta sen kaiken yli minussa humisi käsittäessäni, että tämä tunne humisee *minussa*. Että vaikka ihastuksen herättikin se poika, en olisi reagoinut häneen mitenkään, ellei minussa olisi syttynyt uusi kyky tai lahja. Ylitseni oli humahtanut aalto, joka oli kuorinut yltäni lapsekkaan ja nuhjaantuneen kerroksen, ja minusta oli tulossa valmis, se joksi minut oli tarkoitettu.

Samalla aloin aavistaa, että noin ajattelemalla koetin vain peit-

tää sitä tyhjyyttä ja lohduttomuutta, josta olivat saaneet kärsiä kokonaiset naissukupolvet ennen minua. Että kun on alettu lo-pulta hehkua ja palaa, tapahtuukin jotain, joka tempaisee halun kohteen pois.

– Lähdetään niiden perään.

Sara oli pystyssä ennen minua. Pistimme jalkaa kiivaasti toisen eteen ja saimme pojat näkyviin pienen harjanteen takaa, parkkipaikalta. He seisoivat tumman auton luona, peräluukku oli auki ja ratin taakse oli jo asettumassa yksi, jolla oli leveä takapuoli vaaleiden lökäfarkkujen alla. Lippalakkipoika odotti, kun kaksi muuta ahtautuivat takapenkille. Stereot mölyisivät ja kassien kilinä peitti juoksuaskeleittemme äänet.

– Hei odottakaa! Sara huusi samalla kun sade alkoi toden teolla pudota.

MUISTAN ALUN SEKASORRON huonosti, ja se on totuus. Muistan sen, kuinka kömmin lippalakkipojan jalkojen yli takapenkille neljänneksi, ja miten Sara sai survottua itsensä etupenkillä istuvan syliin, ja miten Saran lyhyen hameen alta paljastuneet reidet pisaroivat kuin aurinkovoidemainoksessa ennen kuin etupenkki-läinen pyyhkäisi niitä kädellään asetellessaan syliinsä tunkenutta ”mimmia” parempaan asentoon. Kuski protestoi musiikin alla, ja niin teki myös ulomainen takapenkillä, sillä hänen olkansa puristui minun takiani sivulasiin ja kaljakassi jäi jumiin polvien väliin kuin ”sonnin munapussi”. En muista, ilmaisiko hän sen juuri noilla sanoilla.

Olimme kaikki niin nuoria, ettei väkisin autoon tunkeutuneille vieraille tytöille ollut olemassa pahoja sanoja. Mehän olimme paenneet äkkisadetta, ja sitä paitsi meillä oli oma pullo. Se oli jää-

nyt Saralle. En välittänyt siitä, että sitä kallisteltiin liian rempseästi etupenkillä, tunsin vain miten kiinni olin lippalakkipojan kyljessä, niin tiukasti, että hänen täytyi nostaa kätensä kulkemaan olkani yli. Tehdessään sen hän katseli ulos, mutta minulle hän oli läsnä väkevämmin kuin kukaan ihminen sitä ennen. Aistin hänen kainalonsa deodorantintuoksun ja karvoihin uuttuvien hikipisaroiden hajun, kaulan ihon lämmön, kyljen alla sydämenlyönnit. Kovan lantion ja reiden sivustan. Miksi minä olin pukeutunut farkkutakin, ilman sitä olisin saanut olla kiinni hänessä vain ohuen paitani läpi, ja hän olisi tuntenut rintaliivini ja sen eron, joka teki meistä miehen ja naisen. Sillä minähän olin nainen enkä tyttö! Nyt minä olin sitä, vaikka se vaikea sana oli tähän asti nolottanut ja naurattanut minua. Vieressäni istuva tyyppi tempaisi pullon takapenkille. Olin varastanut vodkaa vanhempien baari-kaapista, mutta en kai tarpeeksi, sillä vierustoveri äliisi jotain pelkästä lantringista, eikä siitä riittänyt enää lippalakkipojalle ja minulle.

Mutta ei juotava siihen loppunut. Jostain ilmaantui täysi pullo väkevää tummaa viiniä, jota minäkin nielin, ja kun ojensin pullon lippalakkipojalle, hän tönäisi etusormella lippaa ylemmäs sen verran, että pullo mahtui huulille vaakasuojaan.

Minä tuijotin häntä. Hänen poskiaan, leukaa, jossa kasvoi ihonmyötäisiä karvoja, aivan kuin jokainen yksittäinen karva olisi ylistänyt kauneutta: jumalaisen, täyskultaisen luun päälle asettunutta ihoa. Tyttöjen ja naisten sileinkään hiipiä ei ollut mitään sen rinnalla, joka läikehti siinä muutaman sentin päässä. Sade valui kiemurrellen ikkunalasiasia pitkin ja veden levottomat varjot saivat aikaan illuusion hymystä, vaikka lippalakkipoika kai vain irvisti viinin pahaa makua. Hänen ripsensä estivät näkymän iiriksiin, ja kun viini eteni etupenkille, poika painoi niskansa selkänojaan ja kaivoi taskustaan tupakka-askin. Edes tarjotessaan siitä minulle

hän ei katsonut silmiini, ja kun muut kaksi eivät elettä huomaneet, hän tunki askin kaikessa rauhassa takaisin taskuun ja alkoi poltella ulos katsellen.

Minäkin katsoin samaan suuntaan. Ohitimme puiston, jonka hiekkakäytävälle oli muodostunut matalia lätäköitä. Puissa lehtimassan vihreä oli saavuttanut ääripäänsä, ja elokuussa sen tajuaa kuin aristavaa arpea painelisi. Lippalakkipojan paljas kainalo ja valkoinen revitty puuvilla vetivät minua magneetin lailla puoleensa, ja kun kuski päästeli keskustan mukulakivistä mäkeä ylös ja kurvasi kirkon taitse kulkevalle kadulle, annoin periksi auton jousille ja painoin pääni lippalakkipojan olkapäätä vasten. Hän antoi sen olla siinä kuin kiven, josta ei ole suurempaa harmia.

Musiikkilistalla oli vuorossa kappale, jota olin kuunnellut kotoon, mutten ollut ymmärtänyt sen voimasta yhtään mitään. Se oli BonJovin *This ain't a lovesong*. Sen raskas haikeus löi puheensorinan yli, ja minusta tuntui äkkiä että meitä oli kaksi kuuntelemassa laulun sanoja eikä muiden humalaista mölinää.

En tiedä, mitä lippalakkipoika ajatteli sillä hetkellä, mutta se biisi muutti elämäni. Kaikki toiveet, uumoilut ja unelmat saivat yhtä aikaa sekä täyttymyksensä että kuoliniskunsa. Niin minä sen asian ymmärrän nyt. Sillä hetkellä se tuntui vain uskomattomalta onnelta: lippalakkipoika kääntyi ahtaudessa minuun päin ja painoi hitaasti suunsa huulilleni.

Koska olen rehellinen, sanon: sellainen ei ole toistunut enää koskaan. Niin mykistävä hurmio, onnen läikehdintä, halu joka on paljon enemmän ja ihan muuta kuin kiire päästä ulos alushousuista. Suutani ei kohdannut toisen ihmisen suu vaan hahmoton ja rajaton yhteinen nautinto ja ilo. Koetin yhtyä siihen omalla kokemattomalla kielelläni, jäljitellä pojan pehmeitä, lämpimiä imaisuja, avautumisia, yhä syvemmälle suun syliin työntyvää kuumaa kosteutta. Kuulin kuurouteni läpi Saran yllättyneen

naurun ja tunsin käden, joka ei ollut lippalakkipojan vaan toisen niistä kahdesta. Se kopeloi farkkutakkini rintataskua ja painoi rintaa litteäksi. Joku nauroi. Päästäkseni eroon inhottavasta kädestä nousin hajareisin istumaan lippalakkipojan syliin, hänen lippansa omistuksen alle. Hän kiersi kätensä vyötäisilleni, mutta ei hätistänyt pois sitä ylimääräistäkään, joka kokeili nyt pakarani painoa. Se sai minut puristumaan tiukemmin syliin turvaan, riisumaan farkkutakkini ja asettamaan sen muuriksi meidän ja niiden kahden väliin. Näin syrjäsilmillä, miten Sara ja uimassa käynyt nuolivat vuoroin pullonsuuta, vuoroin toisiaan.

Yritin riisua lippalakkipojalta lakkia, mutta hän ei antanut. Opin kai suudellani taitavammaksi, sillä hän aloitti aina uuden kierroksen, kuljetti käsiään selälläni ja antoi sormenpäiden käväistä farkunkauluksen sisäpuolellakin. Sisäreiteni kiristyivät, sillä en kumminkaan voinut... Halusin vain olla. Joimme uudesta pullosta, jossa oli jotain karvasta ja pahaa ja kyljessä metsästäjän kuva. Sade liuotti iltopäivän ja alkuillan akvarelleina toisiinsa, ja me otimme kaupungin katu kadulta omaksemme, jokaisen märkänä kiiltävän metrin. Minnekään sisätiloihin emme voineet mennä, ainoastaan kuskin ikä olisi riittänyt ravintoloihin.

Ulos väljemmille vesille ei voinut sateen takia purkautua. Jos ilta-aurinko olisi taas alkanut paistaa, mitä silloin olisi tapahtunut? Olin niin iloinen ettei paistanut. En piittänyt tietää, mitä koulua kukin kävi ja mitkä olivat nimet. Kerrottiinko niitä edes?

Auto piti lopulta pysäyttää, kuskin ja kahden takapenkkiäisen oli käytävä pissalla. Olimme pysäköineet jonkin yläasteen pihaan, pihassa näkyi tankoja ja pyörätelineitä. Kolme poikaa seisoi meihin selin ja pissi verkkoaitaa reunustaviin pensaisiin. Heidän päittänsä päälle kohosi tupakansavua kuin suitsukkeista. Autoon olimme jääneet vain me rakastuneet. Radio oli kiinni, ja

kuulin siksi Saran uikutuksen pojan maiskuttaessa jälkiä hänen kaulaansa. Minä sain rohkeudenpuuskan: ujutin liivini paidan alta ja hautasin ne farkkutakkini taskuun. Lippalakkipoika työnsi kätensä paitani alle, ensin selälle ja siitä kainaloiden ali rinnoille.

Tietoisena kaikista esteistä painoin haarovälini lujasti hänen etumustaan vasten. Siellä odotti sammaleen alla kivenmuhkura. Olin kyllä tuntenut sen aiemminkin, mutta vasta nyt, rinnat paidan alla herkkinä, ymmärsin sen kunnolla. Käsitin, että yhteisessä nautinnossa oli kronologia, että mikään taso ei kestäisi ikuisesti vaan tietyltä askelmalta kuului siirtyä eteenpäin, kohti sitä, mikä ei nyt ollut mahdollista. Ovi repäistiin auki ja takapenkille pelmahti tupakanhajun mukana kaksi horjuvaa jätkää, jotka olivat ulkona ajatelleet.

Se oli sanoiksi purettuna jotain sellaista, että me nussijat saisimme joko painua ulos tai sitten pillut jaettaisiin tasan. Että muita vitutti myös se, että illan suhteen oli sovittu ihan muusta, nimittäin eräässä osoitteessa käymisestä ja sieltä kaman hakemisesta. Lippalakkipojalla oli niissä suunnitelmissa keskeinen rooli. Sitä paitsi kuski ei suostunut enää ajeluttamaan meitä ilman palkkaa, bensaakin oli otettava, ja kuka sen maksoi.

– Me maksetaan bensa Sannan kanssa, Sara sanoi ja alkoi tavoittaa laukkuaan oven ja penkin välistä. Takapenkiltä kysyttiin, millä valuutalla maksatte. Sara otti kukkarostaan seteleitä ja riippelti ne kuskin syliin humalaisesti nauraen. Sitten hän katsoi takapenkin poikia kuin jokin elähtänyt vamppi, silmämeikit levinneinä ja hiukset pystyssä.

– Luonnossa maksaminen ei nyt käy, sorry boys, Sannalla on menkat.

Painoin otsani lippalakkipojan poskea vasten ja tunnustelin hänen niskahiuksiaan. Olin viinahörppyjen välissä ottanut vastaan pienen tabletin, jonka hän oli muilta salaa kaivanut taskus-